

Aan
Departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Van
Sociale partners brandweer:
WvSV (Diemer Kransen)
FNV (Bert van Velthuisen)
CNV (Aynur Polat)
VBV (Ronald Kraan)
CMHF (Peter Leenders)
BVB (Barry Douma)

Datum
3 november 2023

Verzoek tot haalbaarheidsonderzoek

Inleiding

Eind 2018 concludeert Pels Rijcken dat er een reëel risico bestaat dat elementen in de rechtspositie van de brandweervrijwilligers in strijd zijn met de normen uit Europese en internationale regelgeving. In 2019 stelt prof. mr. L.G. Verburg geen mogelijkheid te zien om binnen het bestaande juridische kader de huidige inrichting en werkwijze ten aanzien van vrijwilligheid bij de brandweer te behouden. Naar aanleiding van beide rapporten besluiten het Veiligheidsberaad en minister van JenV om de mogelijkheden in beeld te brengen om de brandweervrijwilliger en de beroepskracht zo te differentiëren dat geen sprake is van spanning met de vigerende regelgeving. Daartoe wordt een denktank in het leven geroepen onder leiding van de portefeuillehouder Brandweer van het Veiligheidsberaad, met de opdracht om te onderzoeken hoe brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten. De denktank komt met in februari 2021 met een denkrichting die bestaat uit vier bouwstenen. Het Veiligheidsberaad en de minister van JenV besluiten om één bouwsteen verder uit te werken, te weten het verplichtende karakter als dominant onderscheid tussen de vrijwilliger en de beroepsmedewerker. In oktober 2021 gaven de hoogleraren Verburg, Cuyvers en Boogaard een gezamenlijk juridisch oordeel over houdbaarheid van vrijwillige brandweer in het licht van Europees recht. Taakdifferentiatie wordt volgens hen niet vereist volgens Europees recht, mits:

- Rechtspositie van vrijwilliger in vrije instroom profiel meer expliciet wordt gebaseerd op concept van vrijwilligheid;
- Contrast tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers wordt verscherpt, met name door afschaffing van structurele consignering en kazernering van brandweervrijwilligers.

Consignatie en kazernering alleen nog voor beroepsmedewerkers

Concreet betekent dit dus dat om vrijwilligheid te behouden, het van belang is om consignatie en kazernering alleen nog te gebruiken bij beroepsmedewerkers (parttime en fulltime). Wij als sociale partners (veiligheidsregio's en vakbonden) ondersteunen de gedachte om verplichte beschikbaarheid en verplichte aanwezigheid alleen nog te gebruiken bij beroepsmedewerkers.

Buiten scope: problematiek rondom consignatie bij de brandweer

Op basis van huidige wet- en regelgeving in Nederland geldt consignatie niet als arbeidstijd¹. Hier is dan ook altijd vanuit gegaan bij de brandweer. De minister heeft echter aangegeven dat er gesprekken worden gevoerd met het ministerie van SZW over dit vraagstuk. Het ministerie van SZW heeft onderzocht in hoeverre consignatie moet worden gezien als arbeidstijd en heeft geconcludeerd dat op grond van nieuwe Europese jurisprudentie naar verwachting een deel van consignatie bij de brandweer moet worden gezien als arbeidstijd, mede afhankelijk van het tijdsbestek waarbinnen de medewerker het werk moet hervatten, de oproepfrequentie en de duur van de oproep. Indien (een deel van) consignatie bij de brandweer wordt gezien als arbeidstijd, heeft dat mogelijk grote consequenties voor de brandweer in brede zin en specifiek voor de implementatie van het onderscheid in het verplichtende karakter tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers. Het consignatievraagstuk vraagt om verdere uitwerking en hiertoe is opdracht gegeven door het Veiligheidsberaad samen met de minister van JenV. Dit vraagstuk maakt echter nu geen onderdeel uit van het verzoek tot een haalbaarheidsonderzoek.

Kazernering van parttime beroepsmedewerkers

Kazernering kan in de toekomst niet meer voor vrijwilligers, maar alleen nog voor beroepsmedewerkers. Voor beroepsmedewerkers wordt kazernering gezien als arbeidstijd. Momenteel geldt er voor vrijwilligers een uitzondering (1 x per week). Vanwege de verplichte rusttijd is kazernering voor parttime beroepsmedewerker met een andere hoofdbetrekking problematisch, aangezien door deze verplichte rusttijd het vrijwel onmogelijk is om huidige kazernering door vrijwilligers om te zetten naar kazernering door parttime beroepsmedewerkers.

Om deze groep medewerkers te behouden voor de brandweer en in de toekomst te kunnen blijven werken met parttime beroepsmedewerkers met een andere hoofdbetrekking, is het wenselijk dat de huidige uitzonderingspositie van 1 x per week voor vrijwilligers, in de toekomst voor de parttime beroepsmedewerker gaat gelden.

Wij als sociale partners willen dan ook graag dat wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk is dat wordt gekomen tot een uitzonderingspositie van 1 x per week t.a.v. de rusttijden voor de parttime beroepsmedewerker bij de brandweer, als het gaat om kazernering.

Verzoek sociale partners

Gezien het bovenstaande is het verzoek van zowel werkgevers (veiligheidsregio's) als vakbonden om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de mogelijkheid om te komen tot een uitzonderingspositie van 1 x per week voor de parttime beroepsmedewerker bij de brandweer voor kazerneringsdiensten als het gaat om de rusttijden en wat de juridische consequenties daarvan zijn.

¹ Daar waar in dit document wordt gesproken over arbeidstijd, wordt arbeidstijd in het kader van de arbeidstijdenwet bedoeld.